

‘Ik ben absoluut voor hiërarchie’

Halina Reijn (33) staat volop in de belangstelling. Ze is te bewonderen in de solovoorstelling *La voix humaine* en in de boekhandel ligt *Doen alsof ik iemand anders ben*, een bundeling van haar columns. Reijn over controle, huilen op commando en de grote plus van elite.

Waarin blink je uit op werkgebied?

‘Dat acteren voor mij zo vanzelfsprekend is. Ik hoef nooit weg te lopen, zet me altijd voor duizend procent in.’

Wat had beter gekund in je carrière?

‘De balans tussen werk en rust is bij mij vaak zoek. Ik heb nergens spijt van, maar het afgelopen seizoen was té druk. Dat wil ik niet meer. Ook zou ik meer balans willen vinden in de verhouding tussen theater en film. Ik zou meer films willen doen, maar dat is moeilijk met een vast contract bij een theatergezelschap.

Daar kies ik bewust voor, maar het heeft ook nadelen. In de nasleep van *Valkyrie* heb ik interessante filmaanbiedingen

gehad uit Duitsland en Spanje, die ik vanwege theaterverplichtingen niet kon doen. Dat is een week vervelend en daarna ga ik over tot de orde van de dag. Hoezeer mijn ego ook die kant op wil – film staat voor geld, luxe, roem, glamour, mooie rollen – ik weet dat theater mijn eerste liefde is.’

Waar ben je buitenmatig in?

‘Roken. En cola light drinken. Ik rook sinds

mijn veertiende een pakje per dag. Dat is gewoon slecht, maar ik vind het zo leuk om te doen. En wat betreft de cola: ik drink geen alcohol en baalde ervan dat ik in de kroeg instortte als iedereen nog doorging. Voor een cafeïneshot begon ik cola light te drinken en daar ben ik lelijk aan verslaafd geraakt. Niet goed, want er zit aspartaam in. Maar ik word gek als ik na het eten of tijdens het werk geen cola light krijg.’

Waarin ben je juist gedisciplineerd?

‘Alleen in mijn vak, maar daarin ben ik dan ook haast overgedisciplineerd: altijd te vroeg aanwezig, de tekst haast te goed kennen, veel te vroeg beginnen aan projecten. *Control freak*, hè?’

Mijn vak is zo abstract en van zoveel toevaligheden afhankelijk, dat ik de zekerheden die er zijn met beide handen aangrijp.’

Waar word je zenuwachtig van?

‘Van premières. De hele aanloop ernaartoe, verschrikkelijk, alsof je naar de guillotine moet. Maar als ik eenmaal opga, is het na tien minuten over. Ik word ook zenuwachtig van eerste en tweede afspraken met

iemand op wie ik verliefd ben. Ik maal maar door: wat zal ik eens zeggen, zie ik er nog wel goed uit? Je kunt iemand natuurlijk niet dwingen om jou leuk te vinden. Ik heb een nieuwe liefde, gelukkig zijn we net die vervelende fase van eerste afspraken voorbij en is het alleen maar leuk.’

Wat doe je fluitend?

‘Zelfs beroepsmensen zijn ervan onder de indruk als je gaat huilen in een scène, met echte tranen. Terwijl dat het gemakkelijkste is wat er is. De slappe lach krijgen of een speech houden voor een groot gezelschap figuranten of een intellectueel ingewikkelde tekst doen met veel moeilijke overgangen, dat is allemaal veel lastiger. Direct emotie tonen kost me geen enkele moeite. Als ik me inleef, komen de tranen vanzelf.’

Welke onvermoede kwaliteit heb je?

‘Mensen die me leren kennen, zeggen vaak na een tijdje: “Je bent eigenlijk heel erg aardig!” Blijkbaar heb ik een bitcherig image: niet lief, nooit verlegen. Dat is helemaal niet zo. Ik hou juist van verzorgen: cadeautjes kopen, mensen in de watten leggen.’

Wat is je valkuil?

‘Controle, controle, controle. In alle opzichten. Dat ik geen alcohol drink heeft

‘Ik word gek als ik na het eten of tijdens het werk geen cola light krijg’

daarmee te maken, alles wat ik doe heeft ermee te maken. Maar daar wordt aan gewerkt. Twee jaar geleden ben ik in therapie gegaan en daar heb ik geleerd dat onderdeel van het *control freak* zijn de wens om te *pleasen* is. Het heeft bijna iets narcistisch, mijn enorme onzekerheid en angst gecombineerd met een soort grootheidswaan: ziet iedereen wel dat ik heel bijzonder ben? Het lukt me steeds beter om dingen los te laten.'

Heb je moeite met ouder worden?

'Ik heb van kinds af aan al moeite met het verstrijken van de tijd. Toen ik zeven werd, vond ik het jammer dat ik niet meer zes was. Het heeft dus niks te maken met rimpels, maar alles met vergankelijkheid. Aan de andere kant zie ik ook goed hoe waardevol het is om al wat langer op deze planeet te zijn. Dingen worden gemakkelijker.'

Wat is aantrekkelijk aan een vrouw?

'Eerlijkheid. Humor. Ik heb twee hartsvriendinnen, die totaal niet op elkaar lijken. Esmé is krachtig en slim, mega-analytisch. Carice en ik zijn een soort raar water dat in elkaar overloopt. Met vrouwen wil ik eindelijk kunnen praten. Carice en Esmé luisteren naar mij, geven me advies, maar ze oordelen nooit. Dat is cruciaal.'

En wat aan een man?

'Ik val heel erg op mannen-mannen. En hij móét een passie hebben in zijn leven, heb ik ontdekt. Het maakt me niet uit waarvoor, voor mijn part is het loodgieten, maar er moet iets zijn waar hij totaal voor gaat waardoor hij het aankan dat ik dat ook heb. Dat is niet vanzelfsprekend. Het blijkt heel lastig om een man te vinden die mijn werk of mijn carrière niet bedreigend vindt. Eerlijk gezegd dacht ik vroeger altijd als ik interviews las waarin topvrouwen klaagden over hoe moeilijk het is om een man te vinden: hou je kop, je bent gewoon te lelijk. Maar nu zie ik dat ze een punt hebben. Wat ook meespeelt in mijn geval is het publieke aspect van mijn werk. Ik heb wel eens, toen het slecht tussen ons ging, aan een ex-vriendje gevraagd wat hij voelde als hij mij op het toneel zag staan. Eerst was dat trots geweest, gaf hij toe, "maar nu zou

ik het liefst een doek over je heen gooien." Dat vond ik zo'n goede beschrijving. En ik was blij dat hij eerlijk was, want het is een taboe. Hij wilde me niet delen. Dat is anders bij vrouwen. Ik denk dat een vrouw alleen maar trots is als haar man op het podium staat. Ik begrijp het wel, ik veroordeel het niet, maar ik word er wel verdrietig van.'

Waar geef je veel geld aan uit?

'Kleren. Het wordt minder, godzijndank. Het is een beetje triest om al je geld in kleren te stoppen.'

Waarom helemaal niet?

'Aan een muziekinstallatie, die gun ik mezelf niet terwijl ik er best een zou willen. Of aan kunst. Waarom geef ik met gemak duizend euro uit aan een jurk en vind ik drieduizend euro voor een foto te veel geld?'

Hoe ben je als dochter?

'Ik denk dat ik wel een leuke dochter ben, dat mijn moeder trots op me is, spannende dingen meemaakt dankzij mijn werk en vindt dat we goed kunnen praten, maar dat ze klachten heeft over de frequentie waarmee we elkaar zien. Dat is te weinig. En zo zal het altijd zijn. Als ik werk heb ik geen tijd; als ik vakantie heb, wil ik alleen op mijn bed dvd's kijken of op reis gaan. Maar als we elkaar zien, is het goed.'

Zou je zelf kinderen willen?

'Ik wéét het niet! Ik vind het zo moeilijk. Af en toe denk ik: het zou wel leuk zijn. Maar dat is echt maar heel soms. Ik heb vooral veel angst voor spijt als ik geen kinderen krijg. Ik kan me een leven zonder kinderen beter voorstellen dan een leven met. En dat ik dan op mijn 45ste denk: shit, het is te laat. En vervolgens zo'n eenzame actrice word die in mooie jurken thuis haar prijzen oppoetst. Dat is mijn angst. Maar een kind, dat is ook weer zo iets. Hoe moet ik dat doen? Als ik collega's zie regelen en rennen met schema's en agenda's... Heftig, hoor.'

Welke tijd in je leven zou je nog eens over willen doen?

'Geen een. Alles was leuk, maar ik vond het

ook altijd goed om verder te wandelen.'

Welke tijd helemaal niet?

De tijd waarin mijn vader stierf. Ik was tien en verloor in een klap mijn onschuld. Er was me iets afgenomen en daarna was er een diep gevoel van onveiligheid. Het mooie van de menselijke geest is dat het al-

lergruwelijkste gevoel vrij snel voorbij gaat, maar ik herinner het me nog wel en ik hoef het nooit meer mee te maken. Maar daar kun je je niet tegen beschermen. Misschien overkomt het me wel niet

meer op die manier, omdat je maar een keer je onschuld kunt verliezen. Voordat mijn vader stierf, leefde ik in het paradijs. Het verschil tussen ervoor en daarna was heel groot.'

Wat mag van jou worden afgeschaft?

'In Nederland is de laatste jaren de lage cultuur de hoge geworden en daar ben ik tegen. Ik ben voor een elite, voor intellectuelen, tegen de stem van het volk. Wat toneel betreft geloof ik totaal niet in laagdrempeligheid en de berg naar de mensen brengen; nee, je moet ze die berg opduwen. Ik trek me ook op aan mensen die verder zijn dan ik, dat vind ik iets prachtigs. Maar het is wel in tegenspraak met de Nederlandse volksaard, waar iedereen altijd maar gelijk moet zijn. Ik ben voor hiërarchie! Niet dat ik bovenaan de piramide wil staan, ik wil juist ook mijn emmertje doorgeven naar boven. In principe geloof ik dat ik vrij nederig ben, ook in mijn werk. Het is veel efficiënter als ik gewoon luister naar wat Ivo (van Hove, artistiek leider van Toneelgroep Amsterdam, LA) te vertellen heeft, dan dat ik mijn handen in mijn zij zet en vraag: hoezo? Ik ben toevallig wel Halina Reijn!'

Wat mag er nooit worden afgeschaft?

'De liefde! In de breedste zin van het woord. Dat is toch waar alles om draait.' □

'La voix humaine' gaat op 13 oktober in première, www.toneelgroepamsterdam.nl en 'Doen alsof ik iemand anders ben' (Prometheus), verschijnt in dezelfde maand.

'Mijn vak is zo abstract, dat ik de zekerheden die er zijn met beide handen aangrijp'